

Oceny książek • Book reviews

„Reconstructive and Cosmetic Surgery Sourcebook”

ed. M. Lisa Weatherford

Detroit: Omnigraphics, 2001, stron 374
ISBN 0-7808-0214-4

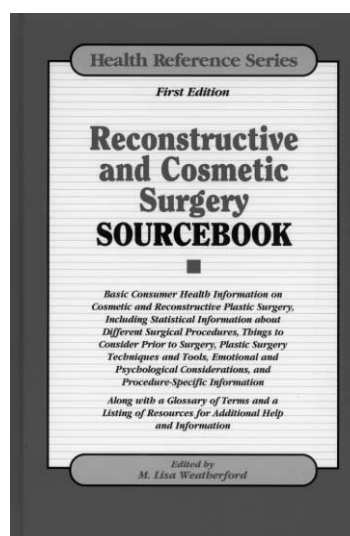
Jest to kolejny poradnik z serii Health Reference Series, z której przedstawialiśmy już w formie recenzji kilka książek. Są to obszerne, bardzo wyczerpujące poradniki dla pacjentów. Mogą być przykładem, jak należy informować o sposobach leczenia, przewidywanych wynikach i możliwych skutkach ubocznych. Wymagania pacjentów amerykańskich są bardzo wysokie, ale i u nas te wymagania szybko rosną – warto więc się do tych zmian przygotować.

Po krótkim wstępie historycznym i wyliczeniu najczęściej wykonywanych operacji rekonstrukcyjnych i plastycznych, następuje nieco statystyki. Można tu zauważyć pewne trendy, np. szybki wzrost liczby rekonstrukcji piersi (np. ponad 50 000 w 1997 r. i ponad 69 000 rok później), spadek liczby podskórnych mastektomii (o 15%) i wyraźny spadek operacji wykonywanych z powodu wad wrodzonych (o 23%).

Szczegółowo przedstawione są aspekty psychologiczne i możliwość wystąpienia powikłań. Zdecydowanie zaleca się przedstawienie wszystkich możliwych do przewidzenia powikłań i uzyskanie pisemnego potwierdzenia, że pacjent został o nich poinformowany. Ważne jest też, ażeby oczekiwania były realistyczne i możliwe do spełnienia.

Osobno opisano nowe techniki stosowane w tym dziale chirurgii: zabiegi laserowe, zastosowanie odpowiedniego oprogramowania komputerowego do wizualizacji, zabiegi endoskopowe, zastosowanie ultradźwięków.

W kolejnych działach przedstawiane są poszczególne procedury chirurgiczne – każda na 2-5 stronach. Osobne działy przeznaczono dla operacji rekonstrukcyjnych i dla zabiegów ze wskazań estetycznych. Na końcu znajduje się słowniczek terminów, informacje o chirurgicznych organizacjach zawodowych i towarzystwach naukowych, zasady ubezpieczeń i porady prawne. Całość zamyka wyczerpujący indeks.

Można uznać, że poradnik dla pacjentów liczący ponad 350 stron to przesada. Jestem jednak zdania, że dostarczenie odpowiednio dużej dawki rzetelnej wiedzy przed operacją może ułatwić, a nie utrudnić kontakt z pacjentem, pomóc w określeniu realnych możliwości zaspokojenia oczekiwań, zapobiec rozczarowaniu. Niewątpliwie, możemy i u nas oczekiwać szybkiego wzrostu wymagań pacjentów odnośnie przekazywanych im informacji (niezależnie od dyscypliny medycznej) i warto się do tego wcześniej przygotować.

Prof. dr hab. med. Edward Towpik
Klinika Nowotworów Piersi i Chirurgii Rekonstrukcyjnej
Centrum Onkologii – Instytut
im. Marii Skłodowskiej-Curie
w Warszawie

Książkę do recenzji przesłał wydawca

„Wszystko o bólu”

Jan Niżnikiewicz

Gdańsk: Tower Press; 2004, wyd. I, stron 44, ISBN: 83-87342-73-2

Przewodnik stanowi tom II drugiej serii Biblioteki Zdrowego Człowieka, znanej gdańskiej oficyny, a otwiera go autorska wypowiedź „Dlaczego napisano ten poradnik?” Autor przywołuje w niej społeczne znaczenie bólu i jego zwalczania wobec wielkiej częstości występowania bólów o różnym umiejscowieniu, nasileniu, trwaniu i znaczeniu dla zdrowia i życia cierpiącego, jak również wobec szerokiego używania, a często i nadużywania przeciwbólowych leków i nielekarskich sposobów walki z bólem. Przeznaczenie poradnika dla samych chorych uzasadnia rezygnację z wnikania w diagnostykę i terapię chorób i zespołów bólowych. Wyjątek stanowią jednak bóle u dzieci, osób w podeszłym wieku, chorych na nowotwory i bóle głowy. Studium wstępne „Ból – przyjaciel czy wróg” ukazuje oba oblicza bólu. Dwa następne rozdziały przedstawiają „Ból w panoramie dziejów” i „Etapy powstawania wiedzy o bólu”. W wykładzie o zjawiskach z pogranicza recepcji bólu są omówione jego związki z empatią oraz masochizmem i sadyzmem. Duży rozdział jest poświęcony klinicznym cechom bólu (skala, ocena, klasyfikacja, reakcja na ból), mniejszy – anatomii i fizjologii bólu. Następny, obszerny rozdział omawia ogólnie metody leczenia bólu (farmakologiczne i liczne pozalekowe). Dalsze trzy rozdziały zajmują się problemami bólu u dzieci, u osób w podeszłym wieku i w onkologii. Duży rozdział dotyczy bólów głowy, ze szczególnym uwzględnieniem migreny. Ostatni rozdział „Zanim pójdziesz do lekarza” ma umożliwić samoocenę bólu przez cierpiącego (umiejscowienie, charakter, częstotliwość, sposób odczuwania) oraz w formie tabeli podaje najczęściej stosowane, ogólnie dostępne leki przeciwbólowe. W zakończeniu spotykamy wybrane podstawowe piśmiennictwo (13 pozycji) i spis treści. W niektórych rozdziałach Autor cytuje epikryzy ciekawych przypadków ze swej bogatej praktyki. Książka zawiera 20 nienumerowanych ilustracji czarno-białych rysunków (J. Wróbel) i zdjęć (M. Kostun i autor), jak również pięć tablic. Opracowanie graficzne – Z. Tomczak. Okładka estetyczna cieszy barwami. Z tyłu znajduje się słowo o Autorze oraz wycinki z recenzji profesorów: anestezyjologa – J. Suchorzewskiej i neurologa – L. Dobrzyńskiej. Występują różnice w podtytułach na okładce („Praktyczny poradnik”) oraz 1. i 3. stronie („Praktyczny przewodnik wiedzy o bólu i nowoczesnych sposobach jego leczenia”).

Poradnik zasługuje na wysoką ocenę dzięki wieloletniemu (30 lat) doświadczeniu i znacznemu naukowemu dorobkowi Autora w dziedzinie neurologii, jak również dzięki wykorzystaniu jego wiedzy z historii medycyny i lite-

rackiego talentu. Autor niedawno wydał wspaniały album „Tajemnice starodawnej medycyny i magii” (Tower Press 2003), oparty o kwerendę licznych bibliotek i archiwów oraz wrażenia z własnych podróży. Literacką działalność zapoczątkowało w r.1997 dzieło „Krzyż Nilu”. Wymienione zainteresowania Autora zapewniły przewodnikowi korzystny poziom merytoryczny, podbarwienie (zwłaszcza w początkowych rozdziałach) danymi historyczno-medycznymi oraz godny uznania przystępny język i styl wykładu.

Autor przeznaczając poradnik dla pacjentów, niektórzy z nich jednak będą musieli w pewnych kwestiach korzystać z wiedzy lekarzy. Niemniej poradnik może też wiele dać rodzinom i opiekunom chorych, a także ułatwić współpracę między chorymi a lekarzami w walce z bólem. Dlatego poradnik może również, a nawet powinien, zainteresować studentów i lekarzy medycyny, a także innych fachowców, uczestniczących w walce z bólem i cierpieniem (np. pielęgniarki, psychologów). Niektóre fragmenty przewodnika mogą być użyteczne dla historyków medycyny, zainteresowanych dziejami filozofii cierpienia i zwalczania bólów.

Prof. dr hab. med. Henryk Gaertner
Kraków

Książkę do oceny przekazał wydawca

„Pamiętnik Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego”

Tom CXL, nr 8/2004 oraz Rocznik Zarządu Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego
za rok 2003/2004

Warszawa: Towarzystwo Lekarskie Warszawskie (TLW); 2004, stron 287,
ISSN: 1233-2062

Pierwszy pamiętnik TLW ukazał się jeszcze w 1837 r., obecny to kolejny, ósmy już tom wydawnictwa wznowionego w 1997 r. Otwiera go słowo wstępne prezesa TLW – doc. Jerzego Jurkiewicza. Obecny pamiętnik składa się z ośmiu działów.

Pierwszy dział „Szpitale Warszawskie” zawiera opracowania: A. Marka o pierwszym Szpitalu Dziecięcym w Warszawie i M. Maciejewskiej-Rucińskiej o Wojskowym Szpitalu Maltańskim – Szpitalu AK.

„Artykuły” – drugi dział pamiętnika to ciekawe teksty pod tytułami: „Od starożytnego kapłana do współczesnego medyka” – T. Tołłoczki, „Lekarze warszawscy w łóżach wolnomularskich. Część I: lata 1767-1821” – E. Towpika, „Pierwsi członkowie Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego” – J. Mackiewicz, „Działalność Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego w latach 1915-1918” – M. Paciorek.

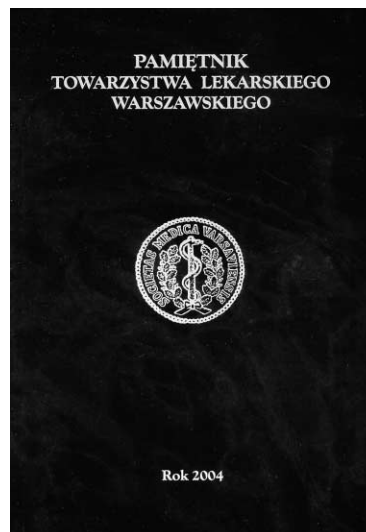
Następnie idą „Wspomnienia” M. Stępnia o prof. Januszu Kapuściku „Między historią literatury a historią medycyny” i H. Bojczuk „Doktor Tadeusz Kocon”.

Praca H. Bojczuk „Kasa Wsparcia Podupadłych Lekarzy oraz Wdów i Sierot Biednych po Lekarzach Pozostałych” stanowi zawartość działu „Z pożółkłych kart „Pamiętnika””.

Część „Jubileusze” opisuje piórem J. Hornowskiego uroczyste już „Siódme Wolffiana”, a słowami Z. Gajdy dokonania doc. Zofii Podgórskiej-Klawe.

„Kronika” składa się ze: sprawozdania prezesa i zarządu TLW za 2003 r., wystąpienia prezesa J. Jurkiewicza, trzech tekstów J. Hornowskiego o odznaczeniach medalem *Gloria Medicinae* w 2003 r., o promocji II wydania „Wspomnień lekarzy, medyków i sanitariuszek z Powstania Warszawskiego” i o uroczystym wręczeniu dyplomów stałego prawa wykonywaniu zawodu lekarza-stomatologa w warszawskiej Izbie Lekarskiej. Dalszymi pozycjami „Kroniki” są artykuły: A. Gręziak „Dzień Papieski” (o konferencji na temat problemów współczesnej medycyny w nauczaniu Jana Pawła II), A. Zaorskiego o suplemencie „Pamiętnika” z 2003 r. (o tajnych studiach medycznych w Warszawie w czasie okupacji) i H. Bojczuk o posiedzeniu poświęconemu dziejom wojskowego szkolnictwa medycznego i wojskowej służby zdrowia.

Przedostatni dział Pamiętnika to „Aneks”. Możemy w nim przeczytać: listę redaktorów w latach 1837-2004 (H. Bojczuk), wspomnienie o dr. Janie Bęcawiczu (M. J. Kwiatkowskiej), reminiscencje z działalności artystycznej J. Woy-Wojciechowskiego oraz S. Hornowskiego o tajnej działalności w ramach CWSan. J. Hornowski jest autorem trzech następujących tekstów: uzupełnienia do działalności

TLW, o swym przyjęciu do TLW oraz o tym, jak został zeń „wypisany” i „wpisany na nowo”.

Pamiętnik zamykają „Oceny książek”, konkretnie „Spowiedzi chirurga” W. Rudowskiego (H. Gaertner) i „Monografii Szpitala im. Karola i Marii” (E. Towpik).

Na uznanie zasługuje nie tylko merytoryczna zawartość pamiętnika, lecz również jego wysoki poziom edytorski. Dobry papier, w pełni czytelna czcionka, korzystna dyspozycja. Równie cenne dokumentacyjnie, jak sam tekst, są bardzo liczne ilustracje (ponad 50 czarnobiałych, 16 wielobarwnych) budynków, osób i dokumentów. W pamiętniku znajduje się również kilka tablic, a w niektórych artykułach – przypisy lub piśmiennictwo. Dzieło zdobi estetyczna, kartonowa, granatowa i lakierowana okładka ze złotymi napisami i reprodukcją pieczęci TLW.

Słowem i ilustracjami pamiętnik przywołuje wiele ciekawych zdarzeń z dziejów samego Towarzystwa i innych lekarskich organizacji oraz zasłużonych warszawskich szpitali, przypomina też sylwetki i działalność bardziej lub mniej znanych ogólnie lekarzy Warszawy. Z tych ważnych względów należy „Pamiętnik” polecić instytucjom i osobom zainteresowanym historią polskiej (zwłaszcza warszawskiej) medycyny i towarzystw lekarskich oraz postaciami wybitnych warszawskich eskulapów.

Prof. dr hab. med. Henryk Gaertner
Kraków

Książkę do oceny przekazał wydawca